

LUNDS UNIVERSITET

SPRÅK- OCH LITTERATURCENTRUM, NORDISKA SPRÅK
SVENSKA SOM ANDRASPRÅK, KANDIDATKURS, VT 2014

Förförståelsens betydelse för ett lyckat resultat

En undersökning av elevers resultat i
läsförståelsedelen i nationella provet i
svenska 1 och svenska som andraspråk 1

Joanna Toth

Handledare: Jan Svensson

Sammandrag

Syftet med den här undersökningen är att belysa förkunskapens betydelse genom att titta på hur resultatet ser ut på sista frågan på nationella provets läsförståelsedel i svenska 1 och svenska som andraspråk 1. Vidare kommer ett ordkunskapstest i två delar utföras för att titta på elevernas ordkunskap. Syftet är att jämföra resultatet mellan eleverna som har svenska som förstaspråk och de som har svenska som andraspråk.

I min undersökning använde jag mig av tio elever som läser svenska 1 (SVE 1) och tio elever som läser svenska som andraspråk 1 (SVA 1) på gymnasiet år 1. Jag har använt mig av sista frågan på nationella provets läsförståelsedel från 2011 med temat Kärlek samt ett ordkunskapstest.

Eleverna som läser svenska 1 hade ett bättre resultat än eleverna som läser svenska som andraspråk 1, både när det gäller ordkunskapstestet och läsförståelsedelen. Detta tyder på att eleverna som läser svenska som andraspråk har svårare att göra kopplingar på abstrakt nivå. Min undersökning visar att förförståelsen spelar stor roll för hur pass bra man förstår en text och har möjlighet att lösa uppgiften.

Sökord: läsförståelse, ordkunskap, svenska som andraspråk, nationellt prov, gymnasiet åk 1.

Innehåll

1 Inledning	3
1.1 Syfte	3
1.2 Uppsatsens disposition	4
2 Bakgrund	4
3 Metod och material	7
4 Resultat	10
4.1 Resultatet på ordkunskapstestet	10
4.1.1 Elever som läser SVE 1	11
4.1.2 Elever som läser SVA 1	12
4.2 Resultat på läsförståelsedelen	13
4.2.1 Elever som läser SVE 1	13
4.2.2 Elever som läser SVA 1	15
4.3 Jämförelse av resultat	16
4.3.1 Ordkunskap A	16
4.3.2 Ordkunskap B.....	17
4.3.3 Läsförståelse	18
4.4 Sammanfattning.....	18
5 Diskussion	19
6 Avslutning	21
Litteratur	22
Bilaga 1	23
Bilaga 2	24
Bilaga 3	27

1 Inledning

I årskurs 1 på gymnasiet skriver eleverna nationellt prov i svenska 1 alternativt svenska som andraspråk 1. Detta prov består av tre delar: delprov A som är muntlig framställning, delprov B som är läsförståelse samt delprov C som är uppsats. Delprov A genomförs på lektionstid medan delprov B, som är på 120 minuter, och delprov C, som är på 180 minuter, sker på angiven provdag (Skolverkets lärarinformation 2011:7).

Det nationella provet har som syfte att pröva elevens uppfyllelse av kunskapskraven för svenska 1 samt svenska som andraspråk 1 men ska samtidigt inte ses som ett examensprov. Vidare är syftet att ”stödja likvärdig och rättvis bedömning och betygssättning” (Skolverkets lärarinformation 2011:7). Syftet med läsförståelsedelen är också att testa den metaspråkliga kompetensen som behövs för att eleven ska kunna förstå texter av olika genrer. Aspekter som testas här är bland annat elevens förmåga att hitta information i texter och att tolka och reflektera för att sedan kunna dra slutsatser (Skolverkets lärarinformation 2011:25).

Läsförståelsedelen innehåller olika typer av uppgifter. Det finns uppgifter med givna alternativ i form av flervalsalternativ. Sedan finns det uppgifter som kräver skriftlig produktion, ett längre svar där eleven ska visa prov på att kunna dra slutsatser och ge exempel från texten som stödjer dennes slutsats (Skolverkets lärarinformation 2011:26).

Jag vill med denna uppsats belysa hur resultatet ser ut på nationella provets läsförståelsedel i svenska 1 och svenska som andraspråk 1 för de elever som har svenska som förstaspråk samt de elever som har svenska som andraspråk. Jag vill även jämföra elevernas resultat och se om det finns en koppling med elevernas ordförråd och resultatet på läsförståelsedelen.

1.1 Syfte

Mitt syfte är att belysa förkunskapens betydelse, det vill säga den metaspråkliga kunskapen. Detta har jag gjort genom att titta på andraspråkselevens samt förstaspråkselevens resultat på den sista uppgiften i läsförståelsedelen av nationella provet i svenska 1 och svenska som andraspråk 1. Jag har även tittat på de två elevgruppernas ordkunskap genom att låta dem göra ett ordkunskapstest i två delar. Syftet är även att jämföra resultatet mellan eleverna som har svenska som förstaspråk och de som har svenska som andraspråk.

1.2 Uppsatsens disposition

Uppsatsen inleds med en bakgrund om vad forskningen säger om ordförrådets betydelse för läsförståelsen. I metod och material ges bakgrundsinformation om eleverna samt hur nationella provet är uppbyggt. I resultatet presenterar jag hur det har gått för eleverna på deras läsförståelsedel respektive ordkunskapsdel. Slutligen följer en diskussion där jag med hjälp av tidigare forskning och syfte kopplar till resultatet.

2 Bakgrund

Artikeln av Mats Myrberg *Invandrares förmåga att läsa och skriva på svenska* (2000) behandlar en undersökning av vuxnas läs-, skriv- och räkneförmågor i olika länder. Undersökningen har genomförts 1995 och 1998. Totalt deltog 546 invandrare i undersökningen i Sverige. Intervjupersonerna har gjort lästest och svarat på frågor om sin bakgrund som till exempel skolgång, arbete och familj. Eleverna placeras sedan på en 5-skalgig svårighetsgrad/förmåga där nivå 1 är den lägsta och 5 den högsta.

Myrberg (2000:2) menar att Sverige har höga krav på läs- och skrivförmågan och att invandrare möter en mycket hög språktröskel. Förväntningarna på läs- och skrivförmåga i det svenska samhället är stora. Kerstin Naucleur (2004:445) i *Barns språkliga socialisation före skolstarten* tar upp en utvärdering som gjorts av Skolverket 1993 som visar att invandrareleverna ofta klarar den mer grundläggande avkodningen men att de har problem att tolka längre texter. Utvärderingen drar slutsatsen att läsförståelse i svenska är viktigt för elevernas allmänna skolframgång.

Vidare visar undersökningen ett samband mellan ålder vid ankomst till Sverige och läs- och skrivförmåga. Bäst resultat fick de som kom till Sverige före skolåldern medan gruppen som kom till Sverige som 13-18 åringar visar ett sämre resultat. Det visar även att den senare gruppen har svårare att fullfölja en teoretisk inriktad utbildning (Myrberg 2000:6).

Resultaten visar enligt Myrberg på att de som invandrat till Sverige före tonåren ligger i stort sätt på samma nivå som befolkningen när det gäller att läsa och att skriva. Men av de som anlänt vid 16-20 årsåldern hamnar 20 % på den lägsta förmågenivån jämfört med drygt 1 % av motsvarande åldersgrupp födda i Sverige (Myrberg 2000:16).

Pauline Gibbons (2009:112) menar att man måste ha förkunskaper i ett ämne samt veta hur språket fungerar för att kunna ta till sig en text. Det finns tre typer av kunskaper som är viktiga för förståelsen av en text, det vill säga den semantiska (förståelse av språkliga uttryck), syntaktiska (språkets uppbyggnad) och den grafematiska (sambandet ljud – bokstav). Dessa tre kunskaper använder vi samtidigt när vi läser.

Det är viktigt att man har med sig egen kunskap och förståelse när man ska läsa en text. En person med svenska som andraspråk och med annan kulturell bakgrund eller annan syn på omvärlden än textförfattaren kan nämligen få svårigheter just med förförståelsen. Detta gör att personen får läsa långsammare (Gibbons 2009:113). Problemet är att även om personen kan läsa alla ord kan det bli svårt att sammanfatta textens innehåll eftersom ämnet är obekant (Gibbons 2009:115). Vad Gibbons (2009:119) vill poängtera är att det är viktigt att elever som läser svenska som andraspråk får stöttning och möjlighet att utveckla olika lässtrategier samt tillgång till en språkligt rik omgivning.

I projektet PISA¹ 2000 undersöktes det om 15-åringar i 32 länder hade det som krävdes för att klara sig i samhället som vuxen. Tre kunskapsområden ingick i denna undersökning varav läsförmåga var en. De elever som hade svenska som modersmål presterade bäst medan de som hade svenska som andraspråk presterade sämst. Även de elever som är andra generationens invandrare presterade under medel (Holmegaard & Wikström 2004:546). Det är viktigt att förstå och minnas det man läser för att kunna använda det. Vidare kan använda läsningen för att påverka tänkandet (Holmegaard & Wikström 2004:547).

I PISA 2012 visar resultaten att 15-åringar presterar sämre i läsförståelsedelen än tidigare år, det vill säga 2000 och 2009. Särskilt de lågpresterande eleverna är de som har tappat mest i Sverige. 2009 låg Sverige på OECD:s² medelvärde när det gällde 15-åringarnas läsförståelse. 2012 ligger Sverige långt under medel och visar sämre resultat i relation till många andra länder som man låg lika med 2009 (Skolverket 2013:134). Andelen svaga läsare har ökat med 5 % 2012 jämfört med 2009, vilket betyder att 23 % av 15-åringarna är svaga läsare. Denna andel är en större andel än i OECD som helhet (Skolverket 2013:139).

---

¹ Programme for International Student Assessment

² Organisation for Economic Co-operation and Development

Skillnaden mellan flickor och pojkar i Sverige har också ökat enligt PISA 2012. Även om både flickornas och pojkarnas resultat har blivit betydligt sämre så har pojkarnas läsförmåga haft sämst utveckling (Skolverket 2013:139).

När det gäller ordförrådet är det viktigt att det är både rikt och varierat. Ordförrådet har nämligen en stor betydelse för hur vi förstår texter. När en modersmålstalare stöter på ett okänt ord kan den utifrån en språklig och en situationsbunden kontext förstå ordets ungefärliga betydelse (Ernström 2004: 179). De personer som har svenska som andraspråk har det svårare att lära in verb eftersom verb är minst självständiga (jämfört med substantiv som är mer självständiga) och kan förekomma i många olika sammanhang samt är mindre kontextberoende än substantiven. Abstrakta och konkreta ord har också en betydelse för om de är svåra eller lätta. Konkreta ord är lättare att lära in samt att sätta in i olika sammanhang än abstrakta. Därför bör man fokusera på inlärandet av abstrakta ord i undervisningen (Ernström 2004:186–187).

De elever som har svenska som andraspråk tar generellt längre tid på sig att läsa en text i och med att de har sämre avkodning och att förståelsen är lägre än bland jämnåriga elever som har svenska som förstaspråk. Detta beror på att eleverna med svenska som andraspråk inte har de språkliga färdigheter samt den bakgrundskunskap som behövs för att förstå en text (Golden 2006:115).

3 Metod och material

I min undersökning använder jag mig av tjugo elevers läsförståelse från nationella provet i svenska 1/svenska som andraspråk 1. Tio av dem läser svenska som andraspråk 1 och de resterande tio läser svenska 1. Med hjälp av bedömningsanvisningar som underlag visar jag vilket resultat eleverna har fått. Eleverna har dessutom fått göra ett ordkunskapstest i två delar som testar deras förförståelse. Vidare har eleverna fått fylla i en enkät om deras bakgrund, som vilket land de är födda i samt vilket modersmål de talar. De elever som inte är födda i Sverige får även svara på hur gamla de var när de kom till Sverige samt hur länge de läst svenska (se bilaga 1).

Samtliga elever som deltar i studien är mellan 16-18 år och går i årskurs 1 på fordon- och transportprogrammet. Det är tre flickor och 17 pojkar.

De elever som läser svenska 1 har samtliga svenska som modersmål. Tre av dem har även ytterligare ett modersmål. Samtliga tio är födda i Sverige.

De elever som läser svenska som andraspråk 1 har samtliga ett annat modersmål än svenska. Nio av tio av dessa elever är inte födda i Sverige.

Jag har avgränsat läsförståelsedelen som jag ska undersöka till den sista uppgiften som prövar elevernas förmåga att göra djupare tolkningar. Där bedöms även elevens förmåga att reflektera och utvärdera innehåll samt att skapa mening om sådant som inte är direkt uttalat. Läsförståelsedelen i nationella provet är 120 minuter lång men eftersom mina elever endast gjorde en av totalt arton uppgifter var det svårt att sätta en tid för hur långt de skulle få på sig att lösa uppgiften. Samtliga elever fick 60 minuter på sig att lösa uppgiften.

Det material jag har använt mig av är nationella provet från höstterminen 2011 med tema Kärlek. Jag kunde inte använda mig av 2013 års nationella prov på grund av att det råder sekretess. Uppgifterna för delprov B skiljer sig åt något mellan svenska 1 och svenska som andraspråk 1 för att anpassas till olikheterna i kursplanen för båda kurserna men det innebär inte att provet är lättare för den som läser svenska som andraspråk 1. Poängsumman samt nivån är densamma. I svenska 1 testas stilistiska begrepp vilket inte ingår i kursmålen för svenska som andraspråk 1. Därför har man tagit bort uppgift 3 och uppgift 7 och istället ersatt dessa med en uppgift som testar medvetenhet om genre. Denna uppgift motsvarar poängmässigt de två uppgifter som bytts ut (Skolverkets bedömningsanvisningar 2011:5).

De texter som används för nationella provet är skönlitterära texter samt sakprosa som beskrivande, argumenterande och utredande texter. Texterna hämtas främst från romanutdrag, noveller, dikter, tidningar, tidskrifter och faktaböcker. Uppgifterna i provet är utformade på olika sätt, dels genom flervalfrågor där man får ett antal alternativ att välja mellan, dels genom påståenden som antingen är sanna eller falska, och till slut uppgifter som kräver att man tar ställning. I den sista typen av uppgifter förväntas en skriftlig produktion från eleven. Med dessa olika typer av uppgifter som underlag vill man testa elevens receptiva läsförmåga samt förmågan att bearbeta texter på ett självständigt sätt (Skolverkets lärarinformation 2011:25). Texterna som eleverna har fått läsa är krönikan ”Kärlek innebär att ta risker” som är skriven av Sinziana Ravini och är publicerad i *Göteborgs-Posten* 6.2.2010 samt ett utdrag ur romanen *Älskaren* som är skriven av Marguerite Duras 1984 (Skolverkets texthäfte 2011:11-14).

I bedömningsanvisningarna får man en beskrivning av uppgiften samt godtagbara svar för 2 poäng (E-nivå), 4 poäng (C-nivå) samt 8 poäng (A-nivå). Eleven ska ”ställa sig utanför texterna, tolka och reflektera över innehållet” när denne löser sin uppgift (Skolverkets bedömningsanvisningar 2011:17).

Godtagbara svar för 2 poäng ska innehålla:

- någon *iakttagelse* i krönikan om Badiou³ tankar som eleven kopplar till *någon aspekt* av flickans och mannens⁴ förhållande
- exempel ur båda texterna

Godtagbara svar för 4 poäng ska innehålla:

- en godtagbar *huvudtanke* i krönikan (se uppgiftsbeskrivning) kopplad till *flera olika aspekter* på flickans och mannens förhållande
- exempel ur båda texterna

Godtagbara svar för 8 poäng ska innehålla:

- en *huvudtanke* i krönikan (se uppgiftsbeskrivning) kopplad till *flera olika aspekter* på flickan och mannens förhållande
- exempel ur båda texterna

---

³ Filosofen Alain Badiou i krönikan *Kärlek innebär att ta risker*

⁴ Flickan och mannen, de två huvudkaraktärerna i romanen *Älskaren*.

- skäl för Badiou att antingen a) både gilla och ogilla relationen b) inte kunna ta ställning till relationen, eller c) ha olika inställningar till olika aspekter av relationen (Skolverket bedömningsanvisningar 2011:17-19)

Ordkunskapstestet som eleverna fick göra är taget från ett läromedel för svenska som andraspråk, *Språkporten 123*. I lärarhandledningen finns det ordkunskapstest i olika former. Jag har valt att använda mig av två sorter. I den första, som består av 20 frågor, får eleven med hjälp av tre olika förslag lösa betydelsen av ett ord som finns i en mening. Den andra sorten, som består av 10 frågor, testar förståelse av uttryck. Orden jag har valt ut slumpvis kommer från flera ordkunskapstest i *Språkporten 123* (Åström 2013).

4 Resultat

Det första avsnittet i detta kapitel presenteras elevernas resultat på ordkunskapstestet. I andra avsnittet presenteras resultatet på den sista frågan i nationella provets läsförståelsetest.

Kurserna svenska 1 och svenska som andraspråk 1 kommer även att nämnas som SVE 1 respektive SVA 1.

4.1 Resultatet på ordkunskapstestet

Ordkunskapstestet är uppdelat i två delar. Den första delen som här kallas A består av 20 ord där man får tre möjliga svarsalternativ varav ett är korrekt (se bilaga 2). Den andra delen som kallas B består av tio uttryck där man även här får tre möjliga svarsalternativ varav ett är korrekt (se bilaga 3).

Ordkunskapstestens två delar är hämtade från läromedlet Språkportalens lärarhandledning.

Tabell 1: Övergripande resultat för ordkunskapen

	A Antal poäng	A %	B Antal poäng	B %
SVE	172	86	92	92
SVA	99	49	36	36

På ett översiktligt plan ser resultatet för ordkunskapens två delar ut på följande sätt. Ovan kan man i tabell 1 se skillnaden mellan resultaten för elever som läser SVE 1 och elever som läser SVA 1. Skillnaden mellan resultaten för de två grupperna är markanta och man kan tydligt se att eleverna som läser SVE 1 har ett betydligt högre resultat i ordkunskapens båda delar. Man kan även se att samma grupp har högre resultat på ordkunskap B än på ordkunskap A. Hos elever som läser SVA 1 är resultatet det omvända. De har betydligt svårare för begreppsdelens som testas i ordkunskap B. I följande två avsnitt visas resultaten för ordkunskapen på individnivå.

4.1.1 Elever som läser SVE 1

Följande tabell visar resultatet på ordkunskapstestetets två delar för de elever som läser SVE 1.

Tabell 2: Procentuellt antal rätt svar för SVE 1-elever

Elev	Ordkunskap A	Ordkunskap B
SVE 1:1	80 %	90%
SVE 1:2	75%	80%
SVE 1:3	85%	100%
SVE 1:4	90%	80%
SVE 1:5	95%	100%
SVE 1:6	100%	100%
SVE 1:7	85%	100%
SVE 1:8	80%	100%
SVE 1:9	85%	90%
SVE 1:10	85%	80%

Resultatet visar i tabell 2 att eleverna som läser SVE 1 överlag fick ett högt resultat på ordkunskapstestet. Vidare ser man att resultatet var något högre för ordkunskap B, det vill säga uttrycksdelen, än för ordkunskap A. Två av de tio eleverna har dock bättre resultat på ordkunskap A än på ordkunskap B, men skillnaden är inte stor.

4.1.2 Elever som läser SVA 1

Följande tabell visar resultatet på ordkunskapstestets två delar för de elever som läser SVA 1.

Tabell 3: Procentuellt antal rätt svar för SVA 1-elever

Elev	Ordkunskap A	Ordkunskap B
SVA 1:1	45%	10%
SVA 1:2	40%	40%
SVA 1:3	65%	30%
SVA 1:4	40%	30%
SVA 1:5	45%	70%
SVA 1:6	45%	40%
SVA 1:7	70%	40%
SVA 1:8	35%	30%
SVA 1:9	55%	30%
SVA 1:10	55%	40%

Resultatet i tabell 3 visar att eleverna som läser SVA 1 klarar ordkunskap A bättre än ordkunskap B, det vill säga uttrycksdelen, även om gruppens resultat är betydligt lägre än för de elever som läser SVE 1.

4.2 Resultat på läsförståelsedelen

Läsförståelsen i denna undersökning är tagen från sista uppgiften i delprov B, det vill säga läsförståelsedelen i nationella provet i svenska 1 och svenska som andraspråk 1 (SVE 1 och SVA 1). Den sista uppgiften är en resonerande uppgift, vilket ställer krav på förförståelse av de två texter som ligger som underlag för att lösa uppgiften.

Tabell 4: Övergripande resultat för läsförståelsedelen

	Antal poäng	%
SVE	34	42
SVA	2	2

På ett översiktligt plan ser resultatet för ordkunskapens två delar ut på följande sätt. Ovan kan man i tabell 4 se skillnaden mellan resultaten för elever som läser SVE 1 och elever som läser SVA 1. Skillnaden mellan resultaten för de två grupperna är markanta och man kan tydligt se att eleverna som läser SVE 1 har ett betydligt högre resultat i läsförståelsedelen.

4.2.1 Elever som läser SVE 1

Tabell 5: Antal poäng SVE 1-eleverna fick på läsförståelsen

Elev	Skrivuppgift
SVE 1:1	2 poäng
SVE 1:2	2 poäng
SVE 1:3	8 poäng
SVE 1:4	2 poäng
SVE 1:5	2 poäng
SVE 1:6	4 poäng
SVE 1:7	2 poäng
SVE 1:8	0 poäng
SVE 1:9	8 poäng
SVE 1:10	4 poäng

Föregående tabell visar resultatet på sista uppgiften i läsförståelsedelen för de elever som läser SVE 1. Resultatet i tabell 5 visar att två SVE 1- elever har fått högsta poäng för uppgiften, det vill säga 8 poäng. Det visar att dessa två elever har presenterat en huvudtanke från krönikan och kopplat till flera olika aspekter på flickans och mannens förhållande. Vidare har de tagit exempel ur båda texterna, det vill säga krönikan ”Kärlek innebär att ta risker” och utdrag ur romanen *Älskaren*, samt angivit skäl för Badiou att antingen a) både gilla eller ogilla relationen b) inte kunna ta ställning till relationen, eller c) ha olika inställningar till olika aspekter av relationen. Två elever har fått näst högsta poäng, alltså 4 poäng. Det visar att de har angivit en godtagbar huvudtanke och kopplat till flera olika aspekter på flickans och mannens förhållande samt tagit exempel ur båda texterna.

Fem elever fick två poäng. Det visar att de angivit någon iakttagelse i krönikan om Badiou's tankar och att de kopplar till någon aspekt av flickans och mannens förhållande.

En elev fick noll poäng och lyckades därmed inte att ge någon iakttagelse i krönikan om Badiou's tankar och/eller koppla till någon aspekt av flickans och mannens förhållande. Eleven har heller inte tagit upp något exempel ur någon av texterna.

Poängfördelningen visar att SVE 1-eleverna inte hade det lätt med att lösa uppgiften i och med att flertalet endast fick två poäng eller lägre.

4.2.2 Elever som läser SVA 1

Följande tabell visar resultatet på sista uppgiften i läsförståelsedelen för de elever som läser SVA 1.

Tabell 6: Antal poäng SVA 1-eleverna fick på läsförståelsen

Elev	Skrivuppgift
SVA 1:1	0 poäng
SVA 1:2	0 poäng
SVA 1:3	0 poäng
SVA 1:4	0 poäng
SVA 1:5	2 poäng
SVA 1:6	0 poäng
SVA 1:7	0 poäng
SVA 1:8	0 poäng
SVA 1:9	0 poäng
SVA 1:10	0 poäng

Resultatet i tabell 6 visar att samtliga SVE 1-elever utom en misslyckades på uppgiften och fick noll poäng. Den elev som klarade uppgiften fick två poäng, vilket är den lägsta poängen man kan få på uppgiften. Denna elev lyckades ange någon iakttagelse i krönikan om Badious tankar och koppla till någon aspekt av flickans och mannens förhållande samt nämnt exempel ur båda texterna, det vill säga. krönikan "Kärlek innebär att ta risker" och utdrag ur romanen *Älskaren*. Övriga SVE 1-elver fick noll poäng vilket betyder att de inte lyckades med att ange någon iakttagelse och/eller koppla till någon aspekt av flickans och mannens förhållande samt ge exempel ur båda texterna.

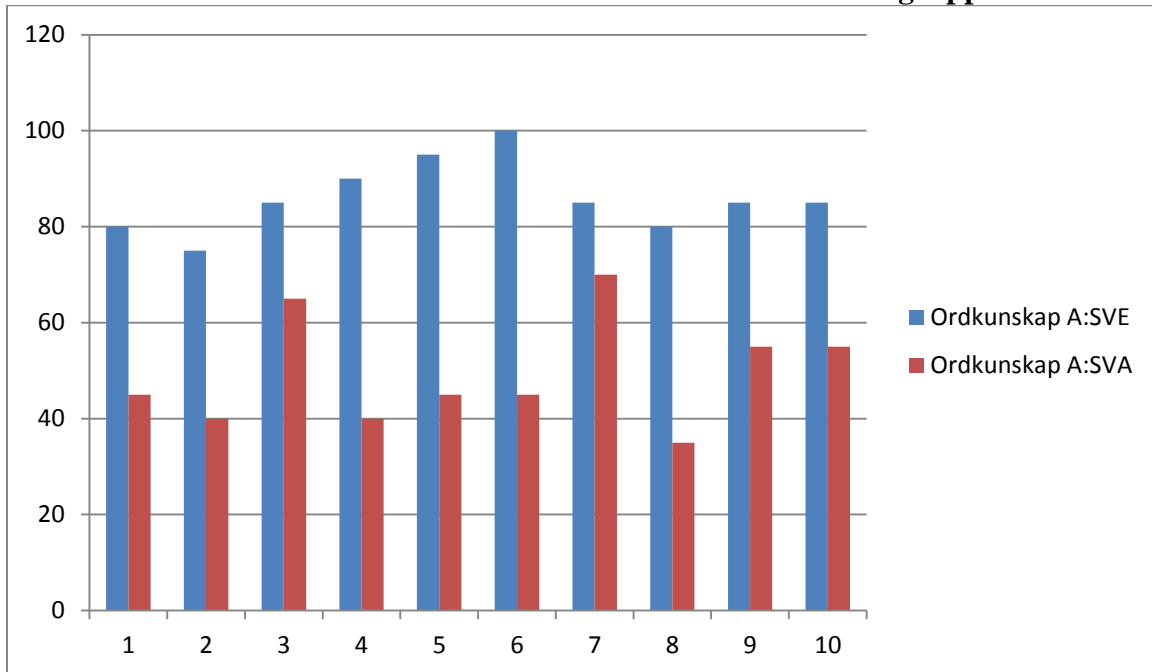

4.3 Jämförelse av resultat

Följande diagram visar en jämförelse på samtliga resultat.

4.3.1 Ordkunskap A

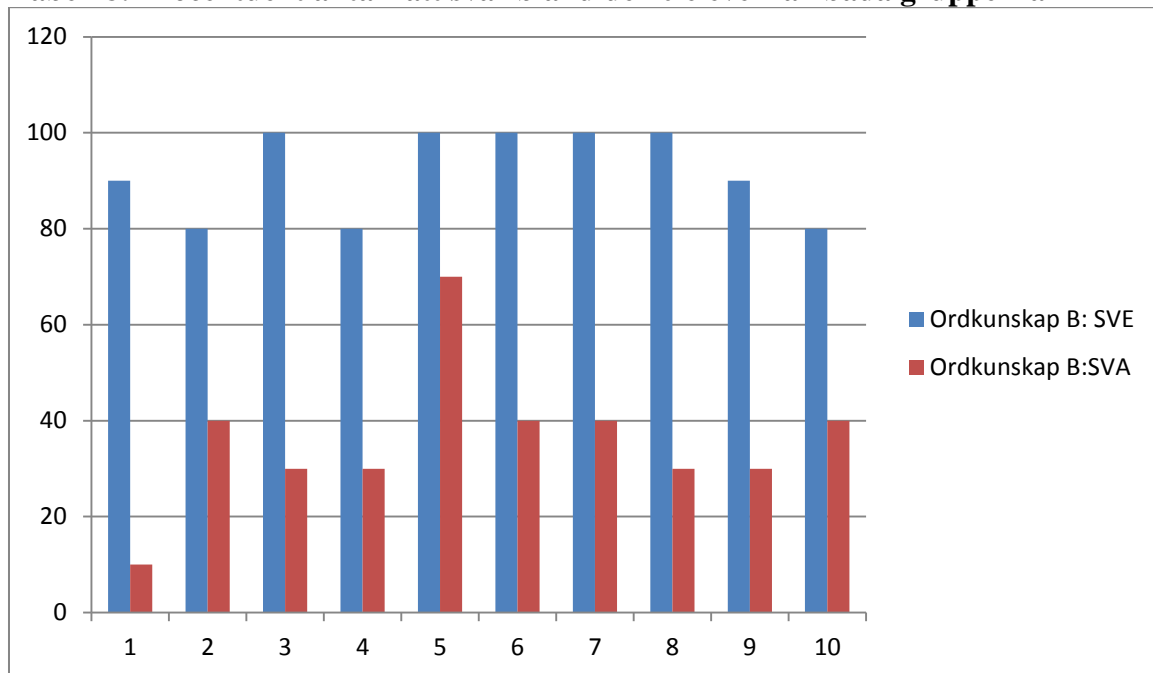
Tabell 7: Procentuellt antal rätt svar bland de 10 eleverna i båda grupperna

Tabell 7 visar skillnaden i resultatet på ordkunskap A för de elever som läser SVE 1 och de som läser SVA 1. De blå staplarna visar SVE-elevernas resultat och de röda visar SVA-elevernas resultat. Här ser man att SVE-elevernas resultat är markant högre på ordkunskap A än vad det är för SVA-eleverna.

4.3.2 Ordkunskap B

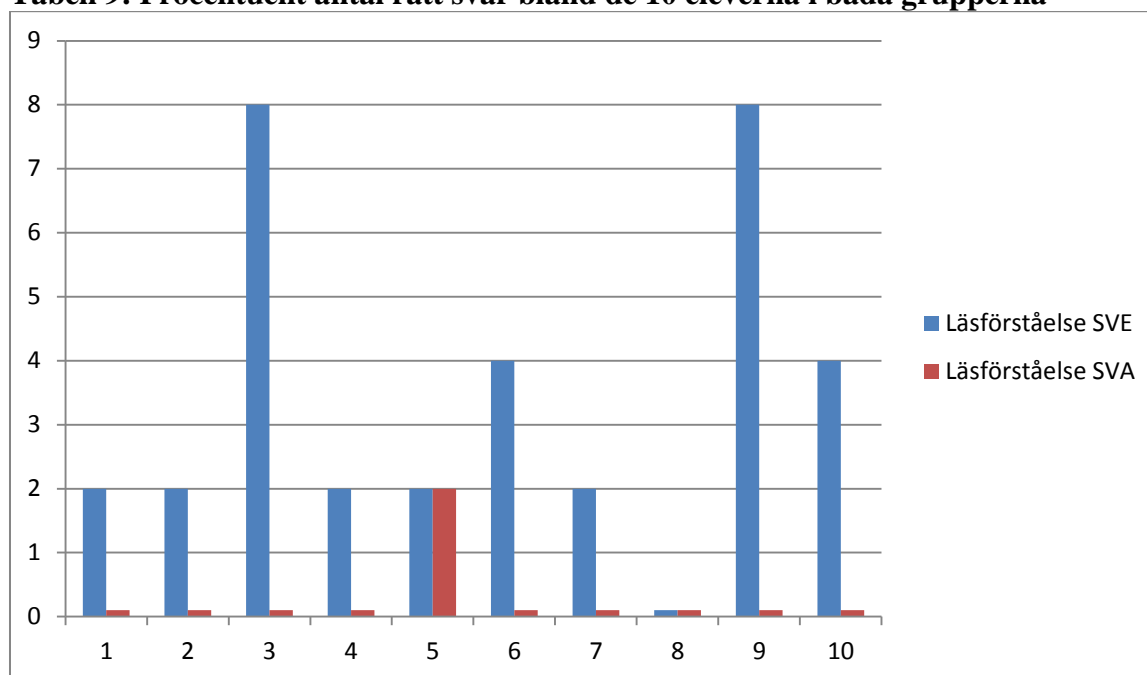
Tabell 8: Procentuellt antal rätt svar bland de 10 eleverna i båda grupperna

Tabell 8 visar skillnaden på resultatet på ordkunskap B för de elever som läser SVE 1 och de som läser SVA 1. De blå staplarna visar SVE-elevernas resultat och de röda visar SVA-elevernas resultat. Även här kan man se en skillnad mellan resultatet för SVE-eleverna och SVA, men att skillnaden i resultaten i ordkunskap B är större än resultaten i ordkunskap A. SVE 1-eleverna hade bäst resultat på begreppsdel, det vill säga ordkunskap B, men för SVA 1-eleverna var det deras lägsta resultat.

4.3.3 Läsförståelse

Tabell 9: Procentuellt antal rätt svar bland de 10 eleverna i båda grupperna

Tabell 9 visar resultatet på den sista uppgiften i läsförståelsedelen i nationella provet för svenska 1 och svenska som andraspråk 1. De blå staplarna visar SVE-elevernans resultat och de röda visar SVA-elevernans resultat. Skillnaden på resultatet för läsförståelsen är stor mellan SVE-eleverna och SVA-eleverna. SVA-eleverna har nästan uteslutande noll poäng medan det är bara en SVE-elev som fått noll poäng. Detta tyder på att SVE-eleverna har haft det svårare att klara av denna typ av uppgift som ger prov på abstrakt tänkande, reflektion och tolkning av två texter.

4.4 Sammanfattning

För att sammanfatta resultaten i tabellerna kan man tydligt se en skillnad mellan resultaten för de elever som läser SVE 1 med de elever som läser SVA 1, både när det gäller ordkunskapsstestetets två delar men även på läsförståelsedelen. När det gäller ordkunskapsdelen klarade eleverna som läser SVE 1 begreppsdelen bättre, det vill säga ordkunskap B. För eleverna som läser SVA 1 var resultatet tvärtom. SVA 1-eleverna hade det betydligt svårare med begreppsdelen. Resultatet för läsförståelsen visade på en stor skillnad mellan eleverna som läser SVE 1 och eleverna som läser SVA 1. Merparten av SVE 1-eleverna fick två poäng eller högre medan det var endast en SVA 1-elev som fick två poäng. Resterande av SVA 1-eleverna fick noll poäng.

5 Diskussion

Resultatet i min undersökning visar alltså att SVE 1-eleverna klarar ordförståelsen mycket bra. I ordkunskap B, det vill säga uttrycksdelen, är procenten rätta svar högre än ordkunskap A (tabell 1). För SVA 1-eleverna är resultatet för ordkunskapen betydligt sämre men man kan också utläsa att resultatet är lite bättre på ordkunskap A än ordkunskap B, det vill säga att SVA 1-eleverna har svårare med uttryck än med vanlig ordkunskap (tabell 2). Om man tittar på SVE 1- eleverna så är det precis tvärtom. Uttryck är något som är svårt för någon som har svenska som andraspråk eftersom det inte går att översätta ordagrant ord för ord.

Ordförrådet har en stor betydelse för hur vi förstår texter. När en person som inte har svenska som förstaspråk stöter på ett okänt ord så kan denne ha svårt att förstå ordet om denne saknar den språkliga och den situationsbundna kontexten som krävs för att förstå ordets ungefärliga betydelse (Ernström 2004:179).

När det gäller läsförståelsedelen visar resultatet i tabell 3 att SVE 1- eleverna i det stora hela har lyckats med att lösa uppgiften, det vill säga de har kunnat presentera en huvudtanke, har kopplat till flera olika aspekter på flickans och mannens förhållande samt har tagit exempel ur båda texterna, romanen *Älskaren* samt krönikan ”Kärlek innebär att ta risker”. Alla utom en SVE 1-elev fick poäng på uppgiften (tabell 3).

Läsförståelsedelen ställer krav på förförståelse och är en resonerande uppgift vilket inte är helt lätt om man har svenska som andraspråk. De uttrycker sig alltför kortfattat och har svårare att tolka texterna. Tittar man på resultatet på läsförståelsen för de elever som läser SVA 1 (tabell 4) så är det bara en som har klarat uppgiften och då med lägsta poäng, det vill säga två poäng. Resterande SVA 1-elever har inte klarat uppgiften och därmed inte lyckats ange någon iakttagelse och/eller koppla till någon aspekt av flickans och mannens förhållande samt ge exempel ur båda texterna, romanen *Älskaren* samt krönikan ”Kärlek innebär att ta risker”.

Om man jämför resultatet för både ordkunskapen och läsförståelsen mellan SVE 1-eleverna och SVA 1-eleverna kan man se ett samband mellan hur eleverna i de båda grupperna lyckas med uppgifterna. SVE 1-eleverna visar ett bra resultat på ordförståelsen, både del A och del B, samt läsförståelsen. Däremot så har SVA 1-eleverna lyckats mindre bra både på ordförståelsen och på läsförståelsen. Resultatet visar att det är en stor skillnad mellan de två

grupperna och att SVA 1-elevernans brister på förkunskaper eller förförståelse visar ett starkt samband att de inte klarar av att förstå eller tolka de två aktuella texterna.

Enligt Gibbons (2009:113) är det viktigt att man har med sig egen kunskap och förståelse när man ska läsa en text. En elev med svenska som andraspråk kan ha problem med förförståelsen och detta medför att eleven får läsa långsammare. Även om personen kan läsa alla ord kan det bli svårt att sammanfatta textens innehåll eftersom just ämnet är obekant (Gibbons 2009:115).

Innehåller texten många svåra abstrakta ord eller uttryck resulterar det i att texten blir mer svårtolkad. De elever som har svenska som andraspråk tar generellt längre tid på sig att läsa en text i och med att de har sämre avkodning och att förförståelsen är lägre än bland elever som har svenska som förstaspråk. Detta beror på att elever med svenska som andraspråk inte har de språkliga färdigheterna och bakgrundskunskapen som elever med svenska som förstaspråk har. Dessa språkliga färdigheter behövs för att förstå en text (Golden 2006:115).

Nationella provet i svenska 1 och svenska som andraspråk 1 är på 120 minuter för delprov B, det vill säga läsförståelsen, och består av 19 uppgifter. I denna undersökning fick samtliga elever 60 minuter på sig att göra den sista uppgiften i provet. Trots att eleverna fick gott om tid på sig för att lösa den sista läsförståelseuppgiften så klarade inte SVA 1-eleverna uppgiften. Resultatet visar att SVA 1-eleverna inte har det ordförråd som krävs för att kunna göra de kopplingar och tolkningar som krävs för att lösa uppgiften och som dessutom kräver ett mer abstrakt tänkande när eleverna resonerar. När det gäller SVE 1-eleverna kan den extra tiden bidra till ett bättre resultat än om de hade gjort hela delprovet under utsatt tid, det vill säga 120 minuter.

Enligt den senaste PISA-undersökningen 2013 visar resultaten att 15-åringar presterar sämre i läsförståelse än tidigare år, det vill säga 2000 och 2009. Det är särskilt de lågpresterande som har tappat mest i Sverige (Skolverket 2013:134). Läsförståelsedelen är ett av tre områden som ingår i PISA-undersökningen. Precis som i denna undersökning visade resultaten för år 2000 att elever med svenska som modersmål presterade bättre på läsförståelsen än elever som hade svenska som andraspråk (Holmegaard & Wikström 2004:546).

6 Avslutning

Det här arbetet har handlat om en undersökning av 20 elevers resultat på sista uppgiften i läsförståelsedelen av nationella provet i svenska 1 och svenska som andraspråk 1. Av dessa 20 elever så är det tio som läser svenska 1 och tio elever som läser svenska som andraspråk 1. Vidare har undersökningen innefattat ett ordkunskapstest som varit uppdelat i två delar där man har bland annat testat ordförståelse men även uttryck. Genom detta ordkunskapstest har man då kunnat dra paralleller med hur den påverkar förståelsen för de aktuella texterna som ingått i uppgiften.

Att elevernas läsförståelse kan relateras till hur det går för dem i skolan är inte så förvånande. För att kunna tillgodose kunskap i ett ämne är det viktigt att man behärskar språket. En elev som har svenska som andraspråk har först språket att ta itu med innan man kan nå kunskapen. Detta gör att denna elev får arbeta mycket hårdare och längre för att nå samma nivå av kunskap som en elev som har svenska som förstaspråk.

Litteratur

- Ernström, Ingegerd, 2004: Ordförråd och ordinläring – med särskilt fokus på avancerade inlärare. I *Svenska som andraspråk – i forskning, undervisning och samhälle*, red. Kenneth Hyltenstam & Inger Lindberg, 171-195. Lund: Studentlitteratur.
- Golden, S. Anne, 2006: Minoritets elever og ordförrådet i lærebøger. I *Språket och kunskapen – att lära på sitt andraspråk i skola och högskola*, red. Inger Lindberg & Karin Sandwall, 115-128. Göteborg: Institutet för svenska som andraspråk.
- Gibbons, Paulin, 2009: *Stärk språket stärk lärandet*. Stockholm: Hallgren & Fallgren.
- Holmegaard, Margareta & Inger Lindeberg, 2004: Språkutvecklande ämnesundervisning. I *Svenska som andraspråk – i forskning, undervisning och samhälle*, red. Kenneth Hyltenstam & Inger Lindberg, 539-572. Lund: Studentlitteratur.
- Myrberg, Mats, 2001: Invandrarens förmåga att läsa och skriva på svenska – en betraktelse över orättvisor eller en orättvis betraktelse. I *Symposium 2000. Ett andraspråksperspektiv på lärande*, red. Naucér, Kerstin, 241-257. Stockholm: Nationellt centrum för Sfi och svenska som andraspråk.
- Naucér, Kerstin, 2004: Barns språkliga socialisation före skolstart. I *Svenska som andraspråk – i forskning, undervisning och samhälle*, red. Kenneth Hyltenstam & Inger Lindberg, 437-455. Lund: Studentlitteratur.
- Skolverket, 2011: *Bedömningsanvisningar, Tema Kärlek*, Uppsala universitet.
- Skolverket, 2011: *Lärarinformation, Tema Kärlek*, Uppsala universitet.
- Skolverket, 2011: *Texthäfte till det nationella kunskapsprovet i svenska 1 och svenska som andraspråk, höstterminen 2011*, Uppsala universitet.
- Skolverket, 2013: *PISA 2012 – 15-åringars kunskaper i matematik, läsförståelse och naturvetenskap*. Stockholm: Skolverket.
- Åström, Monika, 2012: *Språkporten 123 Lärarpärm*. Lund: Studentlitteratur.

Bilaga 1

Namn: _____

Ålder: _____

1. I vilket land är du född?

_____

2. Vilket är ditt modersmål? Om flera, vilka?

_____

Om du inte är född i Sverige:

3. Hur gammal var du när du kom till Sverige?

_____

4. Hur länge har du läst svenska?

_____

Bilaga 2

Ordkunskap

A. Markera tydligt det rätta svaret.

1. Nu har han _____ på sig lunginflammation igen.
a. tagit   b. dragit   c. fått
2. Länderna är ofta mycket _____ om hur EU:s grundlagar ska utformas.
a. oeniga   b. olaga   c. ogiltiga
3. Ibland måste man stå i kö för att se en _____ av Mona Lisa.
a. blick   b. titt   c. skymt
4. I december 2004 blev tsunamin _____ för världens intressen.
a. fenomen   b. föremål   c. föregångare
5. De skilde sig förra året. Äktenskapet _____ 2 år.
a. dröjde   b. fanns   c. varade
6. Alla syskonen älskade att spela och sjunga, förutom den minste som inte hade samma _____ .
a. läggning   b. dyrkan   c. omgivning
7. Han tar dagen som den kommer och bekymrar sig inte för något. Han verkar vara mycket _____ .
a. lättsinnig   b. nyckfull   c. bekymrad

8. Först abdikerade hon och sedan _____ hon religionsbytet.
- a. införde   b. genomförde   c. ingick
9. Semester _____ jag med sommar och sol.
- a. försiggår   b. förknippar   c. försörjer
10. Konflikten har nu _____ i flera år.
- a. pågått   b. ingripit   c. bidragit
11. Hon är född ledare. Det är alltid hon som spelar första _____.
- a. fiolen   b. föremålet   c. försörjningen
12. Min kusin har mycket att säga till om. Hon är _____.
- a. ordrik   b. inflytelserik   c. omsorgsfull
13. Han började med att tala om en lång resa. Han _____ till en resa.
- a. anknöt   b. anlade   c. angav
14. Kalle har _____ näsa som sin kusin Pelle.
- a. samma   b. likadan   c. lika
15. Domaren har svårt att _____ vilket lag som vann.
- a. avspegla   b. avgöra   c. anpassa

16. Bussarna kör hela året om _____ väder och väglag.
a. enligt   b. rimligt   c. oavsett
17. De här verktygen är _____ endast för utbildade elektriker.
a. avsedda   b. antagna   c. utgjorda
18. Människor fantiserar om pyramiderna.
Pyramiderna är _____ för människors fantasi.
a. fenomen   b. föremål   c. föregångare
19. Det hade absolut ingen väntat sig. Det var en _____ överraskning.
a. präglad   b. ursinnig   c. fullkomlig
20. De siffror han visade _____ kommunens dåliga ekonomi.
a. belyste   b. bevittnade   c. framträdde

Bilaga 3

B. Markera det alternativ som hör ihop med påståendet/ som blir den bästa fortsättningen

1. Det gäller att härda ut

- a. då man äter glass.
- b. då man sitter i telefonkö.
- c. då man vinner på lotto.

2. Jag fortsätter att spekulera

- a. eftersom jag vet hur det ligger till.
- b. eftersom hon var mycket uppriktig i går.
- c. eftersom ingen vill ta upp ämnet.

3. Familjen fick ett välkommet tillskott

- a. i form av en blankett som skulle fyllas i.
- b. i form av hög elräkning.
- c. i form av en liten pojke.

4. Landskapet var skiftande

- a. och man såg bara skog.
- b. och flygplanen kunde lätt landa på den stora slätten.
- c. och bergstoppen speglades i sjön.

5. Han hade inget att dölja

- a. så garderoben var proppfull
- b. så hela längenheten var tom
- c. så vi fick söka igenom alla rum

6. Nobelpriset är mycket åtrått

- a. Det är fullkomligt osannolikt.
- b. Många gör fina insatser.
- c. Många drömmer om att få det.

7. Hon slog in saken

- a. eftersom hon ville tänka på saken.
- b. eftersom hon var tjuv.
- c. eftersom det var en present.

8. Han har seglat i motvind länge nu

- a. Han borde byta segelbåt.
- b. Han har inte haft det så lätt.
- c. Det har gått ganska lätt.

9. Det var ett gediget arbete

- a. det var grundligt och intressant
- b. det var dyrbart.
- c. det var alldeles för långt.

10. Hon är starkt präglad av sin uppväxt

- a. hon har nämligen fått nytt jobb
- b. hon har nämligen fyra äldre bröder
- c. hon har nämligen en egen bostadsrätt